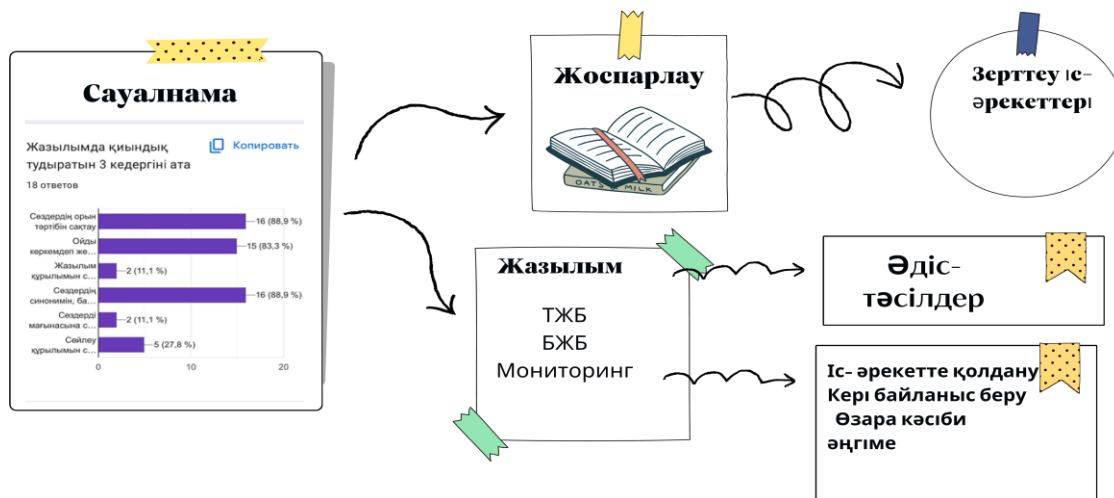

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENT

Байдильдинова Д.К. Мәтінмен жұмыс арқылы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту.....	3
Муратбекова Н.Т., Хадесова Ж.Е., Жомартова А.К., Амирова Диана С., Сулейменқұлов Ж.Д. Развитие навыков безопасного поведения учащихся через моделирование ситуативных заданий.....	5
Алмабекова Г.А. Химия пәнінде жобаға негізделген оқытуды жүзеге асыру.....	10
Мукашова Ж.К. Зерттеп оқу әдісі арқылы оқушылардың мәтін тілін талдау дағдысын дамыту.....	12
Иманбекова Н.Н., Иманбекова А.Н. Әдеби үстел ойындары арқылы оқушылардың зерттеушілік дағдыларын дамыту.....	15
Байжуманова А.Ж., Искакова Р.А. Саралаудың күрделендіру және креативтілік принциптері арқылы оқушылардың жазба жұмысын қалай жақсартуға болады?.....	18
Искакова Р.А. «STEAM» сабақ арқылы оқушылардың зерттеушілік қабілеттерін дамыту.....	20
Таубалдиева А.Т. Қазақ тілі сабақтарында PBL әдісін қолдану арқылы 8Т2 сынып оқушыларының талдау дағдысын жетілдіру.....	23
Райымбекова И.Қ. Өндірістік экология пәнін оқытуда CASE-STUDY тәсілін қолданудың студенттердің зерттеу құзіреттілігін қалыптастыруға әсері.....	26
Мұратқалиұлы А. «Мектеп оқушыларының белтемірге (турникке) тартылуын дамыту».....	29

Зерттеу сұрағы:
Саралаудың күрделендіру және креативтік принциптері арқылы 9N
сынып оқушыларының жазба жұмысын қалай жақсартуға болады?
Алматы қаласы ХББ НЗМ қазақ тілі мен әдебиет пәні мұғалімдері Исакова Р.А.,
Байжұманова А.Ж.

<p>«Үш деңгейлік кесте», «Комикс», «Тарсия», «Дудлинг» әдістері Шығармашылық жұмыс түрлері</p>	<p>Орынды қолданыс: -...ғылым идеяларының теңізі... -Иновациялық прогресс күтіп тұрмайды. -...Алматылықтар үлкен қадам жасайды. -...қала көтере алмайды. -... Ақсақалды қарттай қыс келді -...шу көтерудің керегі жоқ -Қала қалың ұйқыда т.с.с</p>	<p>Орынсыз қолданыс: -...кітапты жүктей тасып жүреді. -...ашық аспанмен бірге... -...ұш ыдысты жедім. -...көше сабырлап ұйықтайды. -...менің басыма кірмей тұр -...әлем әрі қарай бара жатыр. -...нан табу үшін қиын болады. -...өз ыдысында отырмады. -...осы істі ұстады</p>	<p>Кедергілер: тілдік кедергілер: -оқушы қызығушылығының төмендеуі; -тілдік ортаның болмауы. Шешу жолдары: -оқушы мен мұғалім арасында жақсы қарым-қатынас; -белсенді әдіс-тәсілдерді ұтымды қолдану; -саралау тапсырмалары мен түрлі танымдық платформаларды қолдану; -оқушы қызығушылығын оята білу т.с.с.</p>
---	--	--	---

Сурет – 4

Таубалдиева Ақбота Тұрысбайқызы
 Алматы қаласы химия-биология бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебінің модератор
 мұғалімі, педагогика ғылымдарының магистрі
 e-mail: taubaldieva_a@hbalm.nis.edu.kz

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА PBL ӘДІСІН ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ 8Т2 СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ТАЛДАУ ДАҒДЫСЫН ЖЕТІЛДІРУ

Мәселенің сипаттамасы. «Қазақ тілі сабақтарында PBL әдісін қолдану арқылы 8Т2 сынып оқушыларының талдау дағдысын жетілдіруге бола ма?»

Шешімін ұсыну. Зерттеу барысында нәтижелерді салыстырып отыру үшін 8 «L» (эксперименттік топ) және 8 «E» (бақылау тобы) сыныптары алынды. Эксперименттік топтағы сабақтарда проблемалық жағдаяттарды құрастыру, сұрақ қою және сараланған тапсырмаларды шешу арқылы проблемалық-бағдарлы оқыту әдістері іріктеліп алынды. Бақылау тобында сабақтар әдеттегідей ерекше өзгерістерсіз жүргізіліп, соңында екі топтың оқу жетістіктерінің нәтижелері салыстырылды.

Алдымен оқу мақсаттары алты деңгейге (білу және түсіну, қолдану, талдау, синтез және бағалау) жіктеліп, барлығы, көпшілігі және кейбір оқушылар үшін күтілетін нәтижелер белгіленді. Сауалнама барысында оқушылардың дәлелді жауап беруге тырысқандары, өз ойларын тез тұжырымдай алатын қабілеттері бар екендері анықталды. Осы жұмыстардан кейін қысқа мерзімді жоспар жасалды.

Зерттеу әдістері. Сауалнама, сұхбат, студенттің өзін-өзі бағалау парағы, жауап парақтары, бақылау парақтары.

Нәтижелер және рефлексия. Зерттеу барысында мынадай қорытындыларға келдік: Оқушының білімінің жан-жақты қалыптасуында пәнаралық байланыстың ролі зор екені, ол сыни тұрғыда ойлау дағдыларын жақсартатыны;

Зерттеу жұмысының барысында квестің типтері оқушы білімінің сыныпта ғана емес, сабақтан тыс уақытта қалыптасуына мұғалім ықпал ете алатыны;

Мұғалім сабақта оқушыларға тақырыптың өзекті екенін ұғындыра алады;

Мұғалім сабақта проблемалық сұрақты оқушылардың өздері шешуіне ықпал етеді;

PBL әдісі арқылы оқушылардың талдау дағдылары қалыптасады.

Осылайша, зерттеу процесін іс-әрекетте ұйымдастыру бірқатар артықшылықтарға ие, олардың арасында мыналарды атап өтуге болады:

- Әр пәннің мұғалімдерінің бірлесе жұмыс істеуі оқушылардың жан-жақты қалыптасуына ықпал етеді;
- Оқушылардың басқа пәндерден алған білімдерін өмірде қолдана алу қабілеттерін қалыптастырады.

Зерттеу перспективасы бойынша ұсыныстар.

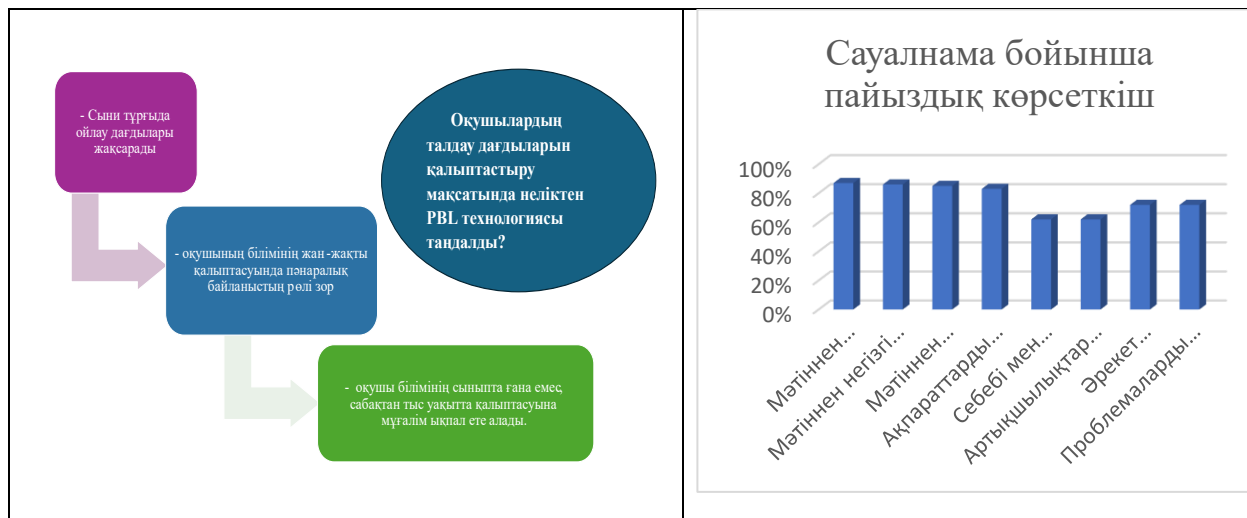
Эксперименттік жұмыстың нәтижелерін қорытындылай отырып, келесі ұсыныстарды енгізуге болады:

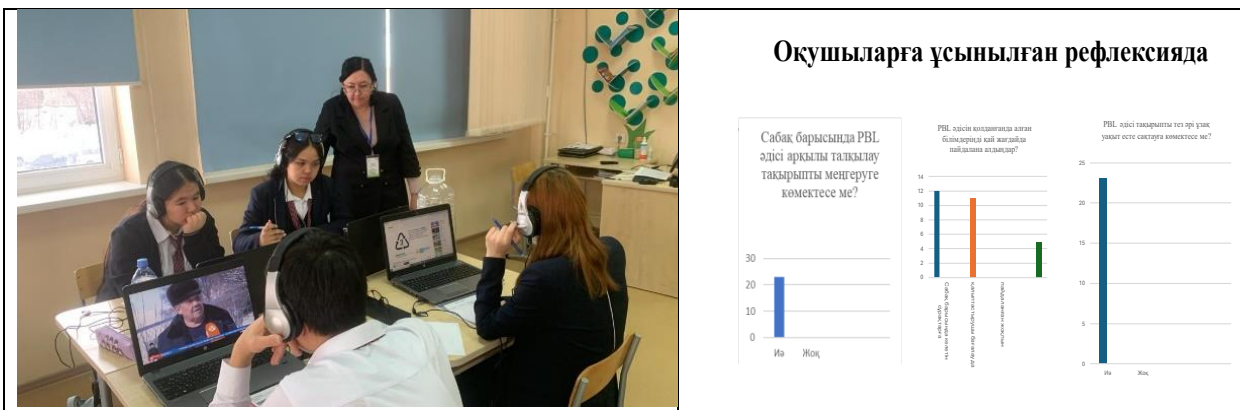
PBL технологиясымен басқа пәндермен ортақ тақырыптар бойынша сабақты бірлесе жоспарлауды жүйелеу.

Кез келген сабақта өзекті мәселелерді анықтай отырып, PBL технологиясы негізінде күнделікті сабақты жоспарлауды дағдыға айналдыру.

PBL арқылы оқушылардың жан-жақты дамуына ықпал ету.

Қазақ тілі сабақтарында PBL әдісін қолдану арқылы 8Т2 сынып оқушыларының талдау дағдысын жетілдіруге бола ма?

Сурет – 1.

Сурет – 1.

Әдебиеттер тізімі

- 1.Қазақстан Республикасы педпгг қызметкерлердің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасы. Мұғалімге арналған нұсқаулық. Екінші деңгей. 3-басылым. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2012.
2. Ахметова Г.К., Прейфер Н.Э., Бурдина Е.И. Жаңадан бастаған зерттеушіге арналған әліппе. Әдістемелік нұсқаулық. – Павлодар қ.: ПС. Торайғыров ат. Павлодар мемлекеттік университеті, Павлодар қ., 2003
3. Carr W., Kemmis, S. Besoming Critical. Education, knowledge and action research [Сыншыл болу. Оқыту, білім және әрекеттегі зерттеу]. Lewes: Falmer.1986 ж.
3. Ушакова Н.М. Педагогикалық зерттеу әдіснамасы мен әдістері: оқу құралы/ Н.М.Ушакова.– Павлодар: Кереку, 2017. – 328 б.
- 4.А.Б.Федин, Е.А.Ананьева, И.В.Гурова, И.В.Сорока, т.б. авторлардың «Способы оразовательной интеграции школьных предметных дисциплин с научно-исследовательской практикой учащихся» Сембаева С.К., Естепбергенова Г.Ж., Попкова С.В., Халитова А.К.,

Алимов А.Х., Арыстанова Г.А., Утепова М.О. және т.б. авторлардың «Проблемно-ориентированное обучение (PBL) в школе»

5.Сембаева С.К., Естепбергенова Г.Ж., Попкова С.В., Халитова А.К., Алимов А.Х., Арыстанова Г.А., Утепова М.О. және т.б. авторлардың «Проблемно-ориентированное обучение (PBL) в школе»

6.И.Щербакова «Что такое problem-based learning, или проблемно-ориентированное обучение»

7.Нуртазин С.Т., Базарбаева Ж.М., Есимсиитова З.Б., Ермекбаева Д.К. «Проблемно-ориентированного обучения» // Успехи современного естествознания. – 2013. – № 5. – С. 112-114

Райымбекова Индира Қалмаханқызы

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің аға оқытушысы, PhD

e-mail: indira.rk17@gmail.com

ӨНДІРІСТІК ЭКОЛОГИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА CASE-STUDY ТӘСІЛІН ҚОЛДАНУДЫҢ СТУДЕНТТЕРДІҢ ЗЕРТТЕУ ҚҰЗІРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУҒА ӘСЕРІ

Мәселенің сипаттамасы. «Өндірістік экология пәнін оқытуда CASE-STUDY тәсілін қолдану студенттердің зерттеу құзіреттілігінің қалыптасуына қалай әсер етеді?»

Шешімін ұсыну. Case-study – білім беру процесінде нақты өмірлік жағдайларды талдау арқылы білім алушылардың шешім қабылдау, талдау жасау, сыни ойлау және ұжымдық жұмыс дағдыларын дамытуға бағытталған әдіс болып табылады. Осы дағдыларды қалыптастыра отырып біз білім алушылардың зерттеу құзіреттіліктерін де қалыптастыра аламыз. Case-study тәсілін қолдану барысында білім алушылар нақты мәселелерді шешу арқылы білімді тәжірибеде қолдануды үйренеді, күрделі жағдайларға бірнеше шешім табу үшін сыни және шығармашылық ойлауды жетілдіреді, түрлі баламаларды талқылап, тиімді шешім ұсыну және шешім қабылдау қабілетін дамытады, сонымен қатар, ұсынылған мәселені жан-жақты зерттеп, талдау жасау арқылы зерттеушілік құзіреттіліктерін қалыптастырады. Бұл тәсілді қолдану бірнеше кезеңдерден тұратын күрделі процесс болып табылады. Дайындық кезеңінде оқытушы сабақтың мақсаты мен тақырыбына сай нақты жағдайды (кейс) таңдайды, кейстің шынайы және оқу мақсаттарына сай болуын қадағалайды. Келесі кезеңде білім алушыларды шағын топтарға бөліп, кейстің сипаттамасы, тапсырмалар мен шешілуге тиісті мәселелер беріледі (сурет - 1). Ары қарай белгіленген уақыт аралығында білім алушылар кейсті талдайды, мәселені анықтап, ықтимал шешу жолдарын іздейді. Соңғы этапта білім алушылар мәселеге қатысты өз шешімін ұсынады және дәлелдер келтіреді. Оқытушы ұсынылған шешімдерге талдау жасап, нәтижелерді бағалайды. Кейстегі мәселені білім алушылар жан-жақты талзерттеп, дұрыс шешімін ұсыну үшін кейстің орындалуына жеткілікті уақыт берген жөн болып табылады. Зерттеу соңында зерттеуге алынған топтарға кері байланыс сілтемесі беріліп, олардың өз жетістіктерін бағалауына мүмкіндік жасалды (сурет 2).

Сурет -1. Шағын топтардың кейспен жұмыс жүргізу сәті